

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. IV. Aliæ objectiones solvuntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

40. Denique suaderi potest conclusio ratione evidenti. Si scientia visionis, reduplicativè quatenus visionis est, esset causa rerum, Deus esset causa peccatorum, non solum quantum ad entitatem quam de materiali includunt, sed etiam quantum ad malitiam & deformitatem quam de formali important: Sed hoc non est dicendum: Ergo nec illud. Sequela Majoris est evidens: Nam scientia visionis, quæ visionis est formaliter, attingit peccata quantum ad malitiam & deformitatem quam important, eum illa sub hæc ratione sint præsentia Deo in mensura suæ æternitatis: Ergo si scientia visionis, reduplicativè quatenus visionis est, esset causa rerum, Deus esset causa peccatorum, non solum quantum ad entitatem quam de materiali includunt, sed etiam quantum ad malitiam & deformitatem, quam de formali important: unde ut vitetur hoc inconveniens, dicendum est, scientiam visionis, quatenus formaliter visionis est, non esse causam rerum, sed solum quatenus est libera & approbationis, ac per decretum efficax divinæ voluntatis applicata.

§. III.

Solvuntur argumenta ex autoritate Divi Thomæ petita.

41. Objiciunt primò Adversarij: D. Thomas hic art. 8. dicit, *Scientiam Dei esse causam rerum, secundum quod habet voluntatem conjunctam*: At scientia Dei, ut habet conjunctam voluntatem, non est visionis, sed simplicis intelligentiæ: Ergo scientia quæ Deus res efficit & causat, non est ea quæ visionis dicitur, sed illa quæ simplicis intelligentiæ appellatur. Item in eodem articulo docet, quòd illa scientia est causa rerum, quæ cum de se sit indifferens ad opposita, ex determinatione voluntatis producit determinatum effectum: Sed scientia visionis non se habet ad opposita, neque indiget determinari per voluntatem, siquidem in ipsa determinatione voluntatis fundatur: Ergo non est causa rerum. Præterea idem S. Doctor quæst. 2. de veritate art. 14. in corpore, & ad 2. expressè docet quòd res non sunt à Deo per scientiam, sed per libertatem voluntatis. Idem habet in 1. dist. 38. quæst. 1. art. 1. Denique quæst. 6. de veritate art. 3. in corpore ait, *Præscientiam Dei non importare universaliter habitudinem cause respectu eorum quorum est*: Ergo ex D. Thomæ divina præscientia non est causa rerum.

42. Ad primum locum D. Thomæ respondeo, concessa Majori, negando Minorem; ut enim dicit S. Doctor quæst. 3. de veritate art. 3. ad 8. *Scientia Dei simplex notitia dicitur, ad excludendam admixtionem ejus quod est extra genus notitiæ: sicut est existentia rerum, quam addit scientia visionis, vel ordo voluntatis ad res scitas producendas, quem addit scientia approbationis*. Unde secundum doctrinam D. Thomæ, scientia Dei, ut habet voluntatem adjunctam, & prout attingit existentiam rerum, non est simplicis intelligentiæ, sed approbationis, & visionis.

43. Ad secundum dicendum, quòd quando D. Thomas docet, quòd forma intelligibilis quæ secundum se est indifferens, non causat nisi adjuncta determinatione voluntatis, per hoc non excludit, quin ex determinatione voluntatis, adjuncta divinæ scientiæ, resultet in Deo scientia visionis, quæ ut est practica, & approbationis,

A per actum imperij immediatè exequatur rerum productionem. Imò cum in eodem articulo in resp. ad 1. explicando verbum Origenis, expressè doceat quòd res sint futuræ ex eo quòd sciuntur à Deo, non obscure indicat scientiam illam, quæ attingit futuritionem rerum (quæ utique visionis est, & non simplicis notitiæ) esse causam illarum.

Ad tertium responderetur, quòd quando D. Thomas dicit res non esse à Deo per scientiam, sed per libertatem voluntatis, solum intendit, quòd scientia Dei, non est causa rerum, ex eo præcisè quòd sit scientia, sed ex consortio, applicatione, & motione voluntatis divinæ, à qua, ut supra diximus, procedit omnis virtus, & efficacia causandi, quæ est in actu imperij, quò scientia visionis immediatè producit creaturas.

Ad ultimum dicendum est, quòd quando S. Doctor ait, *Præscientiam Dei non importare universaliter habitudinem cause respectu eorum quorum est*, solum intendit eam non esse causam malorum, & peccatorum, quæ videt & præscit. Propterea addidit particulam, *universaliter*: unde potius ex hoc loco inferendum est, præscientiam divinam esse causam aliquorum, nempe bonorum.

§. IV.

Alia objectiones solvuntur.

Objicies secundo: Scientia visionis præsupponit res ut existentes, & factas à Deo: Ergo non est causa rerum. Consequentia patet, nulla enim causa præsupponit suum effectum. Antecedens verò probatur multipliciter. Primò ex Scriptura: dicitur enim Genesis 1. *Vidit Deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona*. Vbi illud verbum, *vidit*, non potest nisi de scientia visionis intelligi, & verbum, *fecerat*, satis indicat illam visionem, supposuisse res jam factas, & existentes.

Secundo, Scientia intuitiva supponit suum objectum, jam factum, & existens, cum impossibile sit videre & intueri ea quæ non existunt: Sed scientia visionis est intuitiva: Ergo supponit res jam existentes & factas à Deo.

Tertiò, Scientia Dei se habet sicut scientia artificis, ut sæpe docet D. Thomas: Sed scientia artificis non fertur intuitivè in artefactum, nisi postquam factum est, non verò dum fit & ordinatur: Ergo etiam scientia visionis, non fertur in res, nisi ut factas & existentes.

Quartò, Scientia quæ subsequitur decretum, & voluntatem efficacem de futuritione rerum, est posterior illà; cum per tale decretum res ponantur extra statum mere possibilitatis, & fiant determinatè futuræ: Atqui scientia visionis subsequitur decretum efficax, & absolutum, & in illo fundatur: Ergo est posterior futuritione rerum.

Respondeo primò, Hæc argumenta solum probare, scientiam visionis, quatenus formaliter, & reduplicativè visionis est, non esse causam rerum; cum sub hac ratione illas præsupponat, in aliquo priori naturæ & rationis factas à seipsa, prout est practica, & approbationis; ea tamen id non ostendere de scientia visionis, sub ea ratione quæ practica est, & approbationis. Quare hæc, & similia argumenta, ne leviter quidem attingunt sententiam Thomistarum; sed sponte sua liquefcunt, & in fumum & auras

evanescent: ut supra cum Alvare annotavimus. Ut tamen magis appareat illorum debilitas ac insufficientia.

48. Respondeo secundò, negando absolute Antecedens principale. Ad ejus primam probationem dicendum est, quòd quando dicitur in Scriptura, Deum vidisse creaturas jam factas, hoc debet intelligi de scientia visionis, quatenus est conservativa creaturarum; sub hac enim ratione supponit illas factas, & existentes, non verò quatenus est creativa, & factiva illarum; sic enim illas non presupponit, sed facit.

49. At secundam probationem ejusdem Antecedentis, distinguo Majorem. Scientia intuitiva supponit suum objectum, jam factum, & existens: quando est merè speculativa, concedo. Quando est eminenter speculativa, & practica, nego. Vel secundò distinguo, scientia intuitiva quæ mensuratur à rebus, concedo. Quæ est mensura rerum, nego. Scientia autem visionis, quæ est in Deo, non est purè speculativa, sed etiam practica; nec mensuratur à rebus, sed est illarum mensura, ut docet D. Thomas hic art. 7. ad 3.

50. Confirmatur & illustratur hæc doctrina, & responsio pluribus exemplis. Primum sumitur ex Myserio Trinitatis, in quo Pater æternus, videndo Filium, ipsum producit, & ipsum produciendo videt: unde quamvis talis cognitio sit intuitiva, non supponit tamen suum objectum productum, & existens, sed potius illud producit. Item si visio oculi mei, lumen aut colorem ex se funderet, ut Sol lumen suum, non supponeret colorem, aut lumen, sed faceret, & videndo illuminaret, ac illuminando videret. Docent etiam Philosophi in Logica, intellectum humanum cognoscendo entia rationis, illa efficere; ac proinde eandem intellectionem simul esse cognoscitivam, & factivam entium rationis. Sicut ergo homo entia rationis per intellectum format, ita etiam Deus per suam scientiam practicam, cuncta entia realia creat, & conservat; & in hoc apparet mira fecunditas, & efficacia divini intellectus, ejusque scientiæ practicæ. Denique docetur in libris de anima, quòd intellectus noster, cognoscendo aliquam rem, producit ejus verbum; & eadem actione, quâ illud producit, illud etiam videt, & contemplatur: eademque actio intellectus, simul habet rationem dictionis, & intellectionis. Cur ergo idem non poterit dici cum proportione, de scientia visionis? Et cur illa non poterit similiter esse eminenti quodam modo, speculativa simul & practica, & intuitiva, ac simul factiva sui objecti?

51. Ad tertiam probationem Antecedentis principalis, dicendum est, scientiam Dei practicam, convenire in aliquo cum scientia artificis creati, & in multis ab illa differre: conveniunt enim in hoc, quòd utraque concurret ad opus, non solum directivè, sed etiam effectivè, ut constat ex supra dictis; differunt verò primò in eo quòd artifex creatus, non operatur nudo & solo imperio, neque in instanti, sed cum mora temporis, & cum applicatione activorum, & passivorum. Ex quo fit, quòd ejus scientia, non potest intuitivè ferri in opus, dum actu fit, sed solum postquam factum est: Deus autem producit res in instanti, & per solam dictionem, & actum imperij, ut dicemus art. 4. nec indiget applicare activa passivis, sed educit res ex nihilo: unde ejus scientia practica, potest in eodem instanti quòd operatur, intuitivè ferri in creaturas quas produ-

cit. Secundò differt scientia Dei, à scientia artificis, in eo quòd scientia artificis, post factum opus, est purè speculativa; quia artefactum dependet ab ea tantum in fieri, non autem in conservari: at verò res omnes creatæ, à scientia Dei practica dependent, non solum in fieri, sed etiam in conservari, iuxta illud magni Gregorij supra relatum: *Non existentia videndo creat, & existentia videndo continet.* Unde scientia Dei respectu creaturarum, semper manet eminenter formaliter speculativa & practica, non tamen scientia artificis, respectu artefactorum.

Ad ultimam probationem principalis Antecedentis, respondeo negando Majorem: ad ejus probationem dicendum est, quòd licet ratione divini decreti, res sint futuræ inchoativè, & incompletè, non tamen totaliter & completè; quia (ut infra ostendemus) principium immediatè productivum rerum, & potentia executiva in Deo, non est ejus voluntas, sed intellectus practicus, qui producit res ad extra, per actum imperij formaliter immanentem, & virtualiter transeuntem. Unde donec talis actus imperij sit & intelligatur in Deo, nondum intelligitur causa totalis & completa productionis, & futurationis rerum, sed inchoativa duntaxat, & incompleta.

§. V.

C *Diluntur alia argumenta adversa sententia.*

O bjiciunt tertio Adversarij: Sancti Patres nostram in agendo libertatem non ledat, utuntur interdum similitudine visionis nostræ, quæ in ea quæ cernimus nihil influit, & non causat, sed tantum intuetur res quæ sibi objiciuntur: Ergo secundum doctrinam Sanctorum Patrum, si scientia visionis sit practica, & causa actuum nostrorum liberorum, destruet illorum contingentiam, & libertatem: erit enim quædam suppositio antecedens nostris actus liberos, quæ secundum doctrinam Anselmi, non potest cum libertate coherere.

D Respondeo primò: Similitudinem hanc visionis nostræ, in ea quæ cernimus nihil influentis, quâ interdum utuntur Sancti Patres, & in qua maximam vim faciunt Adversarij, sententiam illorum nihil planè iuvare; quia si hæc comparatio valeret contra nos, valeret etiam contra illos, & probaret Deum, nequidem scientiæ simplicis intelligentiæ, causam esse actuum nostrorum liberorum; eamque esse merè speculativam, & intuitivam sui objecti: aliàs libertatem voluntatis nostræ destrueret.

E Respondeo secundò: Similitudinem hanc visionis, & oculi corporei, quâ interdum utuntur Sancti Patres, popularem esse, & ad vulgi caput accommodatam; & eâ solum intendere declarare, scientiam visionis in Deo, non esse obscuram & enigmaticam, sicut est cognitio Prophetarum; sed claram & intuitivam, sicut visio oculi corporei; eamque non plus detrahere de libertate nostrâ, quàm visio quâ cernimus aliquem liberè operantem. Cum enim Deus per scientiam visionis operetur omnem ens, omnesque modos entis, de quorum numero est libertas nostrarum actionum, & contingentia rerum; tantum abest quòd destruat libertatem, & contingentiam rerum, quin potius illam ponat, tueatur, ac conserve, & faciat ut actiones humanæ, non solum sint, sed etiam contingentes & liberæ sint.

Ad